

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ», КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ

IMPERATYV PL SPÓŁKA Z OGRANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
(ТОВ «ТОРГОВИЙ БУДИНОК ІМПЕРАТИВ», ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)

MILTON FRIEDMAN UNIVERSITY (БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)

VILNIUS UNIVERSITY, DEPARTMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT (ВІЛЬНЮС, ЛИТВА)

ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

III Міжнародної науково-практичної конференції

«ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРІОРИТЕТИ, ПРАКТИКИ»

2025

Харків,
3 квітня 2025 року

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

Гурова Капіталіна – в. о. директора, к. е. н., доцент, Заслужений працівник народної освіти України.
Савченко Ілля – заступник директора з навчально-методичної роботи, к. держ. упр., доцент.
Болотова Тетяна – завідувач відділення економіки та бізнесу, к. е. н., доцент.
Гібкін Кирило – завідувач відділення харчових технологій та сфери обслуговування.
Золотухіна Олена – заступник директора з навчально-методичної роботи.
Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування коледжу.
Домбровська Світлана – в. о. проректора з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, д. держ. упр., професор, Заслужений працівник освіти України.
Барішевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».
Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperatyv PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).
Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).
Rasa Subacienė – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).
Чумак Оксана – завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Державного університету «Київський авіаційний інститут», д. е. н., професор.

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 9 від 26.03.2025 р.).

Збірник тез доповідей містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74 **Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики».** – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025. – 226 с.

© ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025.

Резенкіна Н. О., викладач відділення економіки та бізнесу,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

ПИТАННЯ ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА – ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ

Множинне громадянство в Україні – питання складне і суперечливе. Ця тема охоплює низку різних аспектів, включаючи певні правові обмеження та соціально-економічні та політичні фактори. Як відомо, згідно з чинним законодавством України (Конституція України та Закон України про громадянство України) особи, які набувають громадянство іншої держави автоматично втрачають українське громадянство.

Мультигромадянство – це статус громадянства, за яким людина одночасно визнається громадянином двох або більше держав відповідно до їхніх законів. Цей статус може створити труднощі для життя українців за кордоном або ті, хто має родинні зв'язки в інших країнах.

Щодо соціально-економічних факторів, то багато українців мають родичів в інших країнах. Відповідно, можливість мати подвійне громадянство спрощує доступ до освіти, роботи та соціальні послуги для них. Множинне громадянство також може бути фактором, що сприяє розвитку різноманітних міжнародних зв'язків для України.

Політичні аспекти найбільше проявляються в питаннях, пов'язаних із національною безпекою та інтеграцією в Європейський Союз. Тут є потреба у більш гнучкого підходу до громадянства, оскільки останнім часом спостерігається значне збільшення випадків множинних громадянств та у різних країнах є різні підходи до регулювання питань громадянства, що створює правові виклики та протиріччя.

Українці фахівці в галузі права відносяться до множинного громадянство неоднозначно, оскільки це стосується, з одного боку, прав і свобод людини і громадянина, а з іншого боку може становити загрозу інтересам держави та її безпеки.

Статус особи з громадянством у двох чи більше країнах представляє певні негативні аспекти.

В першу чергу це стосується дипломатичного захисту, який надається таким особам та їх обов'язку щодо військової служби.

Щоб реалізувати мультигромадянство на практиці, державам необхідно вступити в двосторонні договори між собою, в яких вони взаємно визнаватимуть статус осіб з подвійним громадянством разом зі своїми правами і зобов'язаннями. Крім того, Закон України «Про громадянство України» встановлює підстави для відмови від громадянства, його втрати чи примусового припинення. Наприклад, людина може втратити громадянство України за добровільним набуттям іншого громадянства, прийняттям на військову службу іншої країни, або отримати українське громадянство на основі неправдивої інформації.

Проте, Конституція України (ст. 4) зазначає, що в Україні існує єдине громадянство, а ст.25 Конституції передбачає, що громадяни України не можуть бути позбавлені громадянства або права на зміну громадянство. Отже, ці два положення є суперечливими. Хоча закон встановлює підстави позбавлення громадянства, якщо особа отримує паспорт іншої держави, Конституція це прямо забороняє. Тому існує певна правова колізія в Україні, і юристи все частіше звертають увагу на те, що насправді існує множинне громадянство в Україні, хоча це заборонено законом.

З точки зору інтересів нації-держави, множинне громадянство розглядається в основному як потенційна загроза або ризик для державної безпеки та національної єдності.

У цьому контексті часто розглядається множинне громадянство як результат зіткнення законів різних країн світу, які надають як права, так і обов'язки особам. Це включає також

такі зобов'язання, як військова служба, податкові платежі та інші. Тому подвійне громадянство має як багато переваг так і багато ризиків як для окремих осіб, так і для держав.

Крім того, такі особи не можуть покладатися на дипломатичний захист з боку держави одного зі своїх громадянств під час перебування на території іншого громадянства. Особа з подвійним громадянством не може однаково виконувати свої зобов'язання або брати участь у суспільно-політичному житті кількох держав.

Як правило, такий індивід буде схильний віддавати перевагу одній державі над іншими, тим самим послабляючи інститут громадянства в іншій державі. Наголошується, що існують ризики для нацбезпеки як для країни проживання, так і для країни походження щодо збереження державної таємниці особами з множинним громадянством та забезпечення недоторканності кордонів. В умовах збройних конфліктів цілком важко формувати збройні сили з осіб з подвійним громадянством. Це призводить до зниження обороноздатності держави та створює ризики для втручання однієї держави у внутрішні справи іншої, коли йдеться про захист порушених прав осіб з кількома громадянствами. Це може навіть стати основою для ескалації військових конфліктів під виглядом захисту своїх громадян.

Натомість наявність подвійного громадянства не обов'язково означає потенційний конфлікт між зобов'язаннями перед різними державами.

Подвійне громадянство саме по собі не є ключовим ризиком. Важливо відзначити, що більшість міжнародних договорів і норм національного законодавства мають положення, що регулюють юридичну відповідальність осіб з подвійним громадянством. Міжнародне право та дипломатичні канали служать ефективним інструментом для вирішення таких проблем.

Тому проблема подвійного громадянства в контекст збройних конфліктів не може розглядатися як основний фактор у зниженні обороноздатності країни.

Нині в Україні питання громадянства регулюються Законом України «Про громадянство України» № 2235-III від 18.01.2001 р. та ратифікована Європейська конвенція про громадянство від 20.09.2006 року. Цей документ встановлює принцип єдиного громадянства, однак він не містить положення про заборону подвійного громадянства. Таким чином, Закон не забороняє подвійне громадянство, а просто не впізнає його. Тому, якщо громадянин України має громадянство іншої держави, закони поширюються на нього так само, як і на інших громадян України.

За три роки повномасштабного вторгнення РФ в Україну проблема множинного громадянства для українців є дуже актуальною. А закон про множинне громадянство може допомогти вирішити проблеми міграційної політики держави.

Важливо підтримувати юридичні зв'язки з українськими біженцями, розвивати зв'язки з діаспорами, залучати іноземців до повоєнної відбудови України.

Щоб відродити Україну після війни і запобігти масовому виїзду українців за кордон, мультигромадянство може служити ефективним засобом правового захисту.

З економічної точки зору, кілька громадянств може надати такі переваги, як посилення мобільності для бізнесу та доступ до більш широких соціальних послуг і ринків. Однак це також представляє виклики у вигляді подвійного оподаткування, що може призвести до ухилення від сплати податків за відсутності чіткої угоди між країнами.

Управління економічними наслідками такої діяльності вимагає ретельних двосторонніх переговорів з метою уникнення фінансових суперечок і підтримання відповідальності.

У контексті викликів воєнного часу зміна підходів до набуття громадянства має слугувати ефективним інструментом вирішення багатьох нагальних державних питань.

Одним з можливих рішень цієї ситуації може бути реалізація документа, подібного до Карти поляка, яка підтверджує польське походження та приналежність без надання громадянства.

Громадянство є угодою між громадянином і державою, де обидві сторони мають права та обов'язки, які необхідно поважати. Тому слід звертатися до інституту громадянства з максимальною обережністю, враховуючи потенційні вигоди та майбутні ризики.

Список використаних джерел:

1. Україна воює за цінності свободи й демократії, тому розраховує на підтримку цивілізованого світу – Президент. Президент України – Офіційне інтернет-представництво. 01.03.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-voyuue-za-cinnosti-svobodi-j-demokratiyitomu-rozgra-73273> (дата звернення: 20.09.2023).
2. Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / за ред. М.М. Розумного, М.Т. Степика, В.М. Яблонського. Київ: НІСД, 2012. 384 с. \
3. Кононенко В.П., Тимченко Л.Д. Забезпечення Європейським судом з прав людини прямої дії норм Конвенції 1950 р. Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: матер. 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 20-21 вересня 2013 р.). За ред. д.ю.н., проф., академіка Ківалова С.В. Одеса: Фенікс, 2013. С. 131–137.
4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
5. Кононенко В.П. Становлення принципу поваги прав людини в Європі, його зв'язок з міжнародною та національною безпекою. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2023. № 75. ч. 1. С. 104–109.
6. Закон України „Про громадянство України”. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 13. ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Текст> (дата звернення 04.10.2024).
7. Поединок О.Р. Сприйняття подвійного громадянство в законодавстві та правова практика України. Проблеми сучасної України. 2013. 3(101). Стор. 161–168.
8. Константинова Н. Подвійне громадянство: нові перспективи чи сумнівна політична технологія? Радіо Свобода. 3.12.2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/ua>(дата звернення 04.10.2024).

Руденко І. В., к. е. н., доцент,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

ЩОДО ПЛАНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПРИ КОЛЕКТИВНІЙ (БРИГАДНІЙ) ФОРМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ

У тих випадках, коли необхідна одночасна робота певної групи робітників, застосовується колективна (бригадна) форма оплати праці. Її розвиток обумовлено перш за все прогресивними змінами в технічному оснащенні виробництва, масовим впровадженням систем машин, нових технологічних процесів тощо. Слід зауважити, що під колективною (бригадною) формою організації праці розуміється така форма, при якій певному колективу робітників (бригаді) плануються кількісні та якісні показники роботи, встановлюються нормативи трудових витрат та забезпечується матеріальна зацікавленість у високих результатах праці [1].

Кузьменко І. А.	61
МАРКЕТИНГОВІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	61
Майборода М. О.	63
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ	63
Мігаль В. П.	65
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИРОБНИЦТВІ ПЕРСИКОВОГО БОРОШНА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ПЕРЕРОБКИ ПЛОДООВОЧЕВОЇ СИРОВИНИ	65
Нагорна І.В.	67
ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ВПЛИВ АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ ТА КОНТРОЛЬ	67
Нікулін Д. В.	69
ВПЛИВ НА ПРОДАЖ ТА СПОЖИВАННЯ ВИДИМОГО РОЗМІЩЕННЯ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ЗАЛАХ	69
Осман С. В.	72
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ	72
Пилипенко Г. С.	73
УПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ISO НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	73
Резенкіна Н. О.	76
ПИТАННЯ ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА – ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ	76
Руденко І. В.	78
ЩОДО ПЛАНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПРИ КОЛЕКТИВНІЙ (БРИГАДНІЙ) ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ	78
Семенцова О. В., Челядінова Н. Г.	81
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	81